

บทที่ 1

บทนำ

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินในการแลกเปลี่ยนและส่งผ่านปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจด้วยการระดมเงินออมจากหน่วยเศรษฐกิจในรูปของการรับฝากเงินโดยให้ดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนแก่ผู้ฝากและนำไปปล่อยเป็นสินเชื่อประเภทต่าง ๆ ให้แก่หน่วยเศรษฐกิจที่ต้องการเงินลงทุนและคิดดอกเบี้ยจากผู้กู้ ซึ่งปกติจะเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราที่ให้แก่ผู้ฝากเงิน ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างผู้กู้กับผู้ฝากเมื่อหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้วก็จะกลายเป็นผลกำไรของธนาคาร นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังมีบทบาทในด้านการให้บริการเกี่ยวกับธุรกรรมต่างๆ ทางด้านการเงิน ทำให้หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ มีความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญเติบโต

เงินฝากนับเป็นหัวใจสำคัญของธนาคารพาณิชย์ในการใช้เป็นเงินทุน เพื่อนำไปปล่อยสินเชื่อและหาผลตอบแทน คือดอกเบี้ย ซึ่งถือเป็นรายได้หลักของธนาคาร โดยประเภทในการรับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ แบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 เงินฝากกระแสรายวัน (Current of demand deposits) หมายถึง บัญชีเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนทันทีที่ทวงถามไม่มีการจ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกระแสรายวัน แต่ผู้ฝากจะได้รับประโยชน์จากบริการด้านต่าง ๆ ของธนาคาร เช่น ความสะดวกในการใช้เช็ค การเรียกเก็บเงินตามเช็ค การหักบัญชี การโอนบัญชีชำระเงินกู้ หรือบัตรเครดิต เป็นต้น

1.2 เงินฝากออมทรัพย์ (Saving deposits) หมายถึง บัญชีเงินฝากที่ใช้คู่กับสมุดคู่มือฝากทุกครั้งที่ทำรายการฝาก – ถอนจากบัญชี ธนาคารจะจ่ายอัตราดอกเบี้ย โดยจ่ายให้ปีละ 2 ครั้ง จะจ่ายทุกสิ้นงวดบัญชี คือ ในเดือนมิถุนายนและธันวาคม ของทุกปีและจะหักภาษีดอกเบี้ยเงินฝากหัก ณ ที่จ่ายกรณีบัญชีบุคคลธรรมดาที่มีการจ่ายดอกเบี้ยมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป หักภาษีดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีของดอกเบี้ยเงินฝากที่ได้รับ ส่วนบัญชีนิติบุคคลมีการจ่ายดอกเบี้ยมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป หักภาษีดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ในอัตราร้อยละ 1 ต่อปีของดอกเบี้ยเงินฝากที่ได้รับ นอกจากนี้แล้วบัญชีออมทรัพย์ยังมีประโยชน์ในการใช้บัตรเอทีเอ็มคู่กับบัญชีออมทรัพย์ หรือการโอนบัญชีออมทรัพย์ไปชำระเงินกู้ตนเอง หรือเข้าบัญชีกระแสรายวันตนเอง

1.3 บัญชีเงินฝากประจำ (Fixed deposits) หมายถึง บัญชีเงินฝากประเภทถอนคืนเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนด คือ 3 เดือน 6 เดือนและ 12 เดือน หรือมากกว่า 12 เดือนขึ้นไป ธนาคารจะจ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ตามระยะเวลาที่กำหนด และหักภาษี ณ ที่จ่าย โดยหักในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี สำหรับบัญชีบุคคลธรรมดา และหักอัตราร้อยละ 1 ต่อปี สำหรับบัญชีนิติบุคคล ของดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่จ่าย

1.4 บัญชีปลอดภาษี (Free tax deposits) หมายถึง บัญชีเงินฝากที่สามารถงดเว้นภาษี และอัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่าบัญชีฝากประจำ เป็นบัญชีสำหรับบุคคลธรรมดาเท่านั้นและบุคคล 1 คน จะมีได้เพียงบัญชีเดียวเท่านั้น โดยลูกค้าต้องฝากทุกงวด ๆ ละเท่าๆ กัน และขาดได้ไม่เกินที่ธนาคารกำหนด ดอกเบี้ยที่ได้จะถูกนำมาทบต้นปีละ 2 ครั้งเหมือนบัญชีอื่นๆ ซึ่งบัญชีประเภทนี้เหมาะมากสำหรับคนที่อยู่ในระยะเริ่มแรกของการออม

ตารางที่ 1.1

แสดงสัดส่วนเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

(หน่วย : พันล้านบาท)

เดือน/51	กรุงเทพ	กรุงไทย	ไทยพาณิชย์	กสิกรไทย	กรุงศรีอยุธยา	ทหารไทย	ทีสโก้	อื่น ๆ	รวมทั้งระบบ
ม.ค.	1,255	1,039	825	805	511	511	58	1,161	6,165
ก.พ.	1,260	1,045	821	807	514	514	62	1,271	6,294
มี.ค.	1,250	1,040	810	801	508	520	64	1,447	6,440
เม.ย.	1,243	1,031	802	794	515	517	60	1,187	6,149
พ.ค.	1,247	1,035	794	799	519	525	58	1,205	6,182
มิ.ย.	1,250	1,038	800	806	525	529	62	1,309	6,319
ก.ค.	1,252	1,040	804	811	529	536	60	1,298	6,330
ส.ค.	1,250	1,044	811	813	525	530	58	1,319	6,350
ก.ย.	1,248	1,039	815	810	520	531	55	1,357	6,375
ต.ค.	1,259	1,042	810	807	527	526	57	1,380	6,408
พ.ย.	1,261	1,035	815	814	530	519	59	1,462	6,495
ธ.ค.	1,264	1,032	813	809	533	511	63	1,624	6,649

ที่มา: ธ.พ. 1 และประชาชาติธุรกิจรวบรวม

หมายเหตุ: เดือน มิ.ย. และ ธ.ค. ของทุกปีเงินธนาคารพาณิชย์จะหาทางลดเงินฝากเพื่อลดภาระการนำส่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ

ความสำคัญของปัญหา

รายได้หลักของกลุ่มธนาคารยังคงแข็งแกร่ง โดยรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลรับสุทธิ และรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ยยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการขยายตัวของ สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นและรายได้ค่าธรรมเนียมและบริการที่เพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามกำไรสุทธิโดยรวมของระบบธนาคารพาณิชย์ลดลง เนื่องจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เพิ่มขึ้น จากการการตั้งสำรองตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อรองรับการปฏิบัติตาม มาตรฐานบัญชีระหว่างประเทศ (IAS 39) รวมทั้งภาษีนิติบุคคลที่เพิ่มสูงขึ้นจากการเริ่มต้นจ่าย ภาษีนิติบุคคลเป็นครั้งแรกของธนาคารพาณิชย์หลายแห่งในปีนี้ นับตั้งแต่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540

การแข่งขันทางด้านเงินฝากมีการแข่งขันที่เข้มข้นโดยหลาย ๆ ธนาคารได้รณรงค์ นำเสนอเงินฝากประเภทต่าง ๆ และมีการริเริ่มเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาต่างจากปกติ โดยในปี 2549 – 2551 ธนาคารหลาย ๆ ธนาคารได้ออกผลิตภัณฑ์เงินฝากประจำพิเศษ มีการให้อัตรา ดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำทั่วไป เนื่องจากจุดประสงค์ในการระดมทุนจากการ เจริญระดมทุนเพื่อรูดตลาดสินเชื่อ ส่วนในปี 2552 การแข่งขันทางด้านเงินฝากจะลดความรุนแรงลง โดยเฉพาะการแข่งขันทางด้านราคา เนื่องจากผลกระทบจากเศรษฐกิจภายในประเทศและ ต่างประเทศที่ไม่เอื้ออำนวย ส่งผลกระทบต่อการขยายสินเชื่อมีแนวโน้มชะลอตัวลง ทำให้การ ระดมทุนไม่เหมือนกับปีที่ผ่านมา ๆ มา โดยจุดประสงค์เป็นการประคองฐานลูกค้าเงินฝากเดิม และ ปรับโครงสร้างเงินทุนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น

ปัจจุบันหลังจากที่มีการยกเลิกการค้ำประกันเงินฝากจากเดิมที่ให้ความคุ้มครองเงิน ฝากแบบเต็มจำนวน โดย พ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝากฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2551 พ.ร.บ.ฉบับนี้ จะให้ความคุ้มครองเงินฝากเต็มจำนวนในปีแรก จากนั้นจะทยอยลด จำนวนเงินฝากที่คุ้มครองลงเรื่อย ๆ จนกระทั่ง ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2555 เป็นต้นไป จะให้ ความคุ้มครองเงินฝากเหลือเพียง 1 ล้านบาทต่อรายต่อสถาบันการเงิน

เมื่อวงเงินฝากที่ได้รับการคุ้มครองลดลง ก็จะทำให้ผู้ฝากเงินที่มีจำนวนมากต้อง ศึกษาและสรรหาทางเลือกในการลงทุนใหม่ ๆ แม้ว่าวงเงินคุ้มครองเงินฝากที่ 1 ล้านบาทต่อราย ต่อสถาบันการเงินจะครอบคลุมไปแล้วถึง 98% ของบัญชีเงินฝากทั้งหมด (54 ล้านบัญชี) แต่ถ้าคิด ในแง่จำนวนเงินฝากจะคุ้มครองเพียง 25% ของเงินฝากทั้งหมดเท่านั้น (2.4 ล้านล้านบาท) จึงทำ ให้ผู้ฝากเงินในบัญชีที่มีวงเงินสูงกว่า 1 ล้านบาทและไม่ชอบความเสี่ยง อาจจำเป็นต้องกระจาย

เงินฝากไปยังสถาบันการเงินแต่ละแห่งจนครบ 42 แห่ง แต่ในทางปฏิบัติแล้วอาจจะไม่สะดวก เพราะผู้ฝากต้องดูแลบัญชีจำนวนมากและต้องคอยถ่ายโอนยอดเงินไปมาเมื่อได้รับดอกเบี้ยและเนื่องจากสถาบันการเงินแต่ละแห่งมีฐานความมั่นคงแตกต่างกัน ผู้ฝากเงินจึงต้องพิจารณาถึงความมั่นคงของสถาบันการเงินที่เลือกฝากอย่างรอบ

ธนาคารกสิกรไทย มีสาขาทั่วประเทศประมาณ 655 สาขา (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2551) แบ่งเป็นสาขาใหญ่ 4 สาขา ได้แก่ สำนักส利民 สำนักพหุโยธิน สำนักเสื่อปาและสำนักราชภัฏบูรณะ และสาขาทั่วไป รวมทั้งสาขาย่อยต่าง ๆ อีก 200 กว่าสาขา ในแต่ละสาขาถูกกำหนดเป้าหมายให้ระดมเงินฝากให้ได้ตามเป้าหมายที่ธนาคารกำหนด เพื่อนำเงินฝากดังกล่าวมาปล่อยสินเชื่อประเภทต่าง ๆ และเป็นแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจของธนาคาร ซึ่งทางธนาคารได้กำหนดนโยบาย และเป้าหมายให้กับแต่ละสาขาในการหายอดเงินฝาก โดยกำหนดยอดเงินฝากจากขนาดของสาขา จำนวนพนักงาน สถานที่ ปริมาณลูกค้า และความสามารถในการฝากเงินของลูกค้า ซึ่งในส่วนของสาขาสักส利民สถานที่อยู่ในเขตธุรกิจ ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีความสามารถในการฝากเงินสูง รวมทั้งมีขนาดของสาขาที่ใหญ่ และลูกค้าที่มีจำนวนมาก ทำให้ทางธนาคารได้ให้ความสำคัญมากจึงกำหนดยอดเงินฝากให้กับทางสาขาสักส利民มากที่สุดเมื่อเทียบกับสาขาอื่นของทางธนาคาร ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นพนักงาน บมจ. ธนาคารกสิกรไทยและปฏิบัติงานอยู่ในสาขาสักส利民 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากประเภทต่าง ๆ ของลูกค้าที่มาใช้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสักส利民 เพื่อหาเหตุผลว่าลูกค้าเลือกใช้บริการเงินฝากด้วยเหตุผลใด เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย มาปรับปรุง แก้ไข และวางแผนในการระดมเงินฝากต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของลูกค้าทั้งกลุ่มลูกค้าประเภทบุคคลธรรมดาและกลุ่มลูกค้านิติบุคคลที่มาใช้บริการด้านเงินฝากที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสักส利民
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจที่ให้บริการบัญชีเงินฝากของธนาคารในด้านการบริการ ด้านสถานที่ ด้านพนักงานและด้านความน่าเชื่อถือของธนาคาร และประเภทของบัญชีเงินฝาก

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงเงินค้ำประกันเงินฝากแบบเต็มจำนวนที่จะถูกยกเลิกไปอันเป็นผลมาจากการใช้บังคับพ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝากกับพฤติกรรมการฝากเงินของลูกค้าธนาคาร

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าที่มาใช้บริการด้านเงินฝาก 4 ประเภทของธนาคาร ได้แก่เงินฝากประเภทกระแสรายวัน เงินฝากประเภทออมทรัพย์ เงินฝากประจำและเงินฝากประเภททวีทรัพย์และความพึงพอใจของลูกค้าต่อบัณฑิตที่มีผลกับการเลือกฝากเงินกับทางธนาคาร ได้แก่ ด้านการบริการ ด้านสถานที่ ด้านพนักงานและด้านความน่าเชื่อถือของธนาคารและความพึงพอใจของลูกค้าต่อประเภทของบัญชีเงินฝากที่มีอยู่กับธนาคารในปัจจุบันและศึกษาพฤติกรรมของผู้ฝากเงินเมื่อมีการจัดตั้งสถาบันคุ้มครองเงินฝากที่ให้การประกันแบบจำกัดวงเงินจะมีผลต่อพฤติกรรมการฝากเงินของผู้ฝากเงินที่เป็นลูกค้าของธนาคารในปัจจุบันหรือไม่

โดยเลือกใช้ข้อมูลของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสำนักสีลม ในการศึกษาเท่านั้น

แหล่งที่มาของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้เครื่องมือแบบสอบถามที่ถูกสร้างขึ้นมา เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าที่มาใช้บริการเงินฝากประเภทออมทรัพย์ เงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากประจำและเงินฝากทวีทรัพย์ของธนาคารกสิกรไทย สาขาสำนักสีลม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการใช้บริการบัญชีเงินฝากของธนาคารกสิกรไทย
2. ทราบถึงปัญหาในการใช้บริการด้านเงินฝากของลูกค้าธนาคาร
3. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า

4. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการระดมเงิน

ฝาก